

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิด และการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ (๒) เพื่อศึกษาบริบทการดำเนินชีวิตของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ (๓) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถาม จำนวน ๓๒ ชุด โดยสัมภาษณ์เชิงลึกและสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาความถี่ร้อยละเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความเข้าใจ แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ดังต่อไปนี้

ศีลข้อที่ ๑ การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต การพยายามละเว้นการฆ่าสัตว์ ตัดชีวิต การมีความอดทนอดกลั้นความโกรธต่อสิ่งชั่วร้าย การปฏิบัติตามศีลข้อที่ ๑ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชน

ศีลข้อที่ ๒ การไม่หยิบฉวยของผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต การมีส่วนร่วมในการปกป้องทรัพย์สินของชุมชน การห้ามปรามมิให้ผู้อื่นละเมิดศีลข้อ ๒ การปฏิบัติตามศีลข้อที่ ๒ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชน

ศีลข้อที่ ๓ การไม่ประพฤติล่วงละเมิดในคู่ครองผู้อื่น การมีความมั่นคงในคู่ครองตน การให้ชุมชนช่วยรณรงค์ศีลข้อ ๓ ในครอบครัว การปฏิบัติตามศีลข้อที่ ๓ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชน

ศีลข้อที่ ๔ การไม่พูดส่อเสียด ยุยงให้คนอื่นแตกแยกกัน การสอนให้สมาชิกในครอบครัว ไม่พูดเท็จโกหก การช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนรณรงค์พูดสุภาพ เรียบร้อย ไม่พูดคำหยาบ และการปฏิบัติตามศีลข้อที่ ๔ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชน

ศีลข้อที่ ๕ การไม่ชักชวนผู้อื่นดื่มสุรา หรือ ดูปะหุน การไม่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด การเห็นด้วยกับการส่งเสริมไม่ดื่มสุราในงานบุญต่างๆ และการปฏิบัติตามศีลข้อที่ ๕ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชน

ชุมชนวัดบ้านน้อย ตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ดังต่อไปนี้

๑. แม่เมตตาให้ตนเองและสรรพสัตว์
๒. มีการช่วยเหลือ/เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่นในระดับปานกลาง
๓. ให้ทาน บริจาคทรัพย์ โดยเฉพาะงานบุญที่ทางวัดจัดขึ้น
๔. มีจำนวนน้อยที่จะมาช่วยเหลืองานส่วนรวมในชุมชน
๕. ยังคงมีการเล่นการพนันในงานต่างๆ
๖. บำรุงดูแลคนในบ้าน
๗. ฝึกสมาธิ ภาวนา สวดมนต์ ไหว้พระในกลุ่มผู้สูงอายุ
๘. สรรเสริญการทำดี
๙. มีการนินทาทั้งต่อหน้าและลับหลัง
๑๐. ปฏิเสธสิ่งล่อใจในทางเสื่อมเสีย

ชุมชนวัดบ้านน้อย ตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีโครงสร้าง/กระบวนการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ดังนี้

๑. มีการเลี้ยงสัตว์/ฆ่าสัตว์เพื่อจำหน่าย เนื่องจากเป็นการประกอบอาชีพ เพื่อเลี้ยงครอบครัวจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ สัตว์ที่เลี้ยงแล้วมีการฆ่าเพื่อจำหน่าย ได้แก่ ไก่ เป็ด กบ ปลา หมู
๒. มีการเลี้ยงสัตว์/ฆ่าสัตว์เพื่อบริโภค บางครอบครัวแม้ไม่ได้ประกอบเป็นอาชีพ แต่ก็มี การเลี้ยงไว้บริโภค เนื่องจากเป็นการลดค่าใช้จ่ายจากการไปซื้อ จึงเลี้ยงเองเพราะต้นทุนถูกกว่าการซื้อ มารับประทาน สัตว์ที่เลี้ยงแล้วมีการฆ่าเพื่อบริโภค ได้แก่ ไก่ เป็ด กบ ปลา หมู
๓. มีการรับประทานอาหารเจ มังสวิรัติ มีการรับประทานอาหารตามเทศกาลสำคัญ เฉพาะวัน เกิดหรือวันพระ เพื่อเป็นกุศลบุญแก่ผู้ที่ปฏิบัติ
๔. มีหนี้สินทั้งในและนอกระบบ ปัจจุบันก็กู้ยืมนั้นสะดวก ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น บาง แห่งมีของสมนาคุณ ยิ่งทำให้ความอยากกู้มีมากยิ่งขึ้น อีกทั้งคนในชุมชนมีฐานะทางการเงินปาน กลาง ค่อนข้างลำบาก จึงมีหนี้สินเกิดขึ้นทั้งในและนอกระบบ

๕. มีการทะเลาะวิวาททั้งทะเลาะกับคนในครอบครัว และกับบุคคลอื่น โดยมีหลายสาเหตุ หลายปัจจัย

๖. อาชญากรรมเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ไม่มีอาชญากรรมเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ด้วยเพราะคนในชุมชนส่วนใหญ่อยู่กันแบบเครือญาติ รู้จักกันทั่วทุกหลังคาเรือน จึงไม่มีเหตุรุนแรงถึงขั้นอาชญากรรม

๗. มีการลักขโมยในร้านค้า ในบ้านเรือน

๘. มีการหย่าร้างจากสาเหตุการทะเลาะวิวาท ความไม่เข้าใจกัน ไปจนถึงจากสาเหตุการนอกใจ การมีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวข้อง

๙. มีการดื่มสุราและของมึนเมา เนื่องจากในชุมชนมีค่านิยมในการเลี้ยงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกงาน ไม่ว่าจะเป็นงานมงคล หรืองานอวมงคล

๑๐. มีร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น คนที่ประกอบอาชีพใช้แรงงานก็หันมาดื่มมากขึ้น

๑๑. มีการทะเลาะวิวาทเพราะเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่ยังควบคุมสติไม่ได้ ดื่มแล้วอันธพาลต้องหาเรื่องชกต่อย จนทำให้ครอบครัวเดือดร้อน

สรุปผลจากแบบสอบถาม

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗๕ เป็นเพศชาย จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑๒๕ มีสถานภาพสมรส จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ มีการศึกษาอยู่ที่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๕ และประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๓๗๕

๒. แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสนักแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) อยู่ที่ ๔.๔๘ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีเพียง ๒ ข้อที่ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย คือ การฆ่าสัตว์ เพื่อทำอาหารเป็นเครื่องปกติในชีวิต ($\bar{x}$ = ๓.๖๖) และการมีความอดทนอดกลั้นความโกรธต่อสิ่งยั่ว ($\bar{x}$ = ๔.๑๖)

๓. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหา แนวทางการแก้ไข และแนวทางส่งเสริมการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสนักแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้

๓.๑ ปัญหาการนำศีลข้อ ๑ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน คือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๐ คน คิดว่าชุมชนมีความจำเป็นในการเลี้ยงชีพจึงเกิดการฆ่าสัตว์ขึ้น, จำนวน ๘ คน คิดว่าประชาชนขาดความเมตตา และจำนวน ๕ คนคิดว่าเป็นไปตามวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีแนวทางการแก้ไข คือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๕ คน คิดว่าควรมีการโน้มน้าวจิตใจให้ฆ่าสัตว์ลดลงหรือซื้อจากตลาดแทน, จำนวน ๓ คน คิดว่าควรให้ทุกคนมีความเมตตา และจำนวน ๒ คน คิดว่าควรมีการสร้างค่านิยมใหม่ ละเว้นการทานเนื้อสัตว์ในวันสำคัญ เช่น วันพระ วันเกิด เป็นต้น

๓.๒ ปัญหาการนำศีลข้อ ๒ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน คือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๐ คน คิดว่าความอยากได้ของของผู้อื่น, จำนวน ๗ คน คิดว่าเกิดจากการขาดความอบอุ่น ครอบครัวแตกแยก และจำนวน ๕ คน เกิดจากการหยิบฉวยโดยไม่บอกก่อน โดยมีแนวทางการแก้ไข คือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๐ คน คิดว่าใช้ธรรมะขัดเกลาจิตใจ ไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตน, จำนวน ๗ คน คิดว่าครอบครัวต้องดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และจำนวน ๑ คน คิดว่าควรขออนุญาตเจ้าของก่อน หยิบ

๓.๓ ปัญหาการนำศีลข้อ ๓ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน คือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๙ คน คิดว่าขาดจิตสำนึก ไม่รู้จักพอ จำนวน ๖ คน, คิดว่าเกิดจากการที่มีสื่อยั่วยุ และจำนวน ๕ คน คิดว่าเกิดจากการขาดสติ แนวทางการแก้ไข คือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๘ คน คิดว่าปลูกจิตสำนึก ให้รู้จักพอ, จำนวน ๖ คน คิดว่า ควรมีการควบคุมสื่อยั่วยุ และจำนวน ๕ คน คิดว่าควรมีสติ รู้จักคิดก่อนทำ

๓.๔ ปัญหาการนำศีลข้อ ๔ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน คือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๐ คน คิดว่าเกิดจากการพูดเท็จเพื่อเอาตัวรอด, จำนวน ๙ คน คิดว่าเกิดจากการพูดนินทา และจำนวน ๕ คน คิดว่าเกิดจากการพูดใส่ร้ายผู้อื่น แนวทางการแก้ไข คือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๘ คน คิดว่าควรพูดความจริง, จำนวน ๓ คน คิดว่าควรพูดในทางสร้างสรรค์ และจำนวน ๑๐ คน คิดว่าบ้าน วัด โรงเรียน ควรร่วมมือกันปลูกฝังเรื่องการพูด

๓.๕ ปัญหาการนำศีลข้อ ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน คือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๐ คน คิดว่าหาได้มาได้ง่ายในงานต่างๆ ,จำนวน ๑๐ คน คิดว่าสุราทำให้ขาดสติ ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุ และจำนวน ๕ คน แนวทางการแก้ไข คือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๕ คน คิดว่าควรมีการรณรงค์ลดหรือห้ามการดื่มสุราในงานต่างๆ , จำนวน ๔ คน คิดว่าควรให้ความรู้เรื่องพิษภัยของการดื่มสุรา และจำนวน ๑๐ คน คิดว่าควรมีการรณรงค์ให้ตระหนักถึงโทษ

๓.๖ แนวทางส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้

๓.๖.๑ ในการพัฒนาตนชุมชนเพื่อนำไปสู่รูปแบบสังคมที่มีการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วยการปลูกฝังให้เข้าวัด โดยเริ่มจากกลุ่มเยาวชน จัดกิจกรรมการรับฟังธรรมะโดยให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยเข้าร่วม รู้จักนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้สร้างความรักความอบอุ่นให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว และควรชักชวนกันให้ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ อย่างต่อเนื่อง

๓.๖.๒ ความคาดหวังในสังคมหรือชุมชนต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนาและการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยประชาชนต้องนำหลักศีล ๕ ไปปฏิบัติจริงอย่างเคร่งครัด เห็นความสำคัญของศีล ๕ ยิ่งขึ้น ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างแก่เยาวชน ควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนเข้าวัดฟังธรรมมากขึ้น อยู่กันอย่างมีความสุข สามัคคี ไม่มีความขัดแย้งกัน และช่วยกันสืบทอดหลักธรรมทางศาสนา

๓.๖.๓ เห็นด้วยอย่างยิ่งหากมีการสวดมนต์ทำวัตรเย็นในวันพระ หรือวันสำคัญ โดยควรปลูกฝังตั้งแต่ยังเยาวชน เป็นการสานต่อศาสนา ประชาชนจะได้เรียนรู้ธรรมะ บาปบุญคุณโทษ อีกทั้งกิจกรรมนี้ยังจะทำให้เกิดความใจเย็น ผ่อนคลาย เกิดสมาธิ ไม่ฟุ้งซ่าน

๓.๖.๔ เห็นด้วยอย่างยิ่งหากมีการให้ชุมชนรณรงค์ไม่ให้ดื่มสุราในงานบุญต่างๆ เป็นการฝึกให้คนมีสติ มีความคิด ฝึกจิตใจให้สามารถต้านทานอบายมุขได้ เป็นสิ่งที่ดี ชุมชนจะได้มีระเบียบ และเกิดความสงบสุข

๕.๒ อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ ชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงจากมากไปน้อย ให้ความสำคัญต่อศีลข้อ ๒ - ๕ อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนศีลข้อ ๑ นั้น เหตุที่มีระดับความคิดเห็น คือ เห็นด้วย ในบางข้อ อาจเนื่องมาจากยังมีความคิดเห็นที่ว่า การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิตการเลี้ยงชีพยังกินเนื้อสัตว์เป็นอาหารเช่น กุ้ง หอย ปู ปลา หมู ไก่ ฯลฯ และมีความอดทนอดกลั้นความโกรธต่อสิ่งยั่วยุได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีการฝึกควบคุมอารมณ์ การฝึกปฏิบัติเพื่อขจัดความโกรธ เพื่อไม่ให้สถานการณ์ที่เผชิญตกอยู่ในขั้นรุนแรงหรือถึงขั้นทำร้ายร่างกาย

๕.๒.๒ ชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ที่มีช่วงอายุต่างกัน มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ โดยรวมแตกต่างกันมีการแบ่งอายุเป็น ๔ กลุ่ม คือ ๑๕ - ๔๐ ปี, ๔๑ - ๕๐ ปี, ๕๑ - ๖๐ ปี และ ๖๑ ปี ขึ้นไป ซึ่งกลุ่มอายุที่มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ได้เป็นอย่างดี คือ อายุ ๕๑ - ๖๐ ปี และ ๖๑ ปี ขึ้นไป เนื่องจากเข้าสู่กลุ่มผู้สูงอายุ โอกาสในการทำผิดศีล ๕ มีน้อยกว่ากลุ่มอายุ ๑๕ - ๔๐ ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชน ที่ยังมีความคิดคะนอง อยากรู้อยากเห็น ห่างไกลวัดด้วยสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ไปจนถึงกลุ่มอายุ ๔๑ - ๕๐ ปี วัยผู้ใหญ่ หรือวัยทำงาน ที่ต้องทำงานหาเงินมาจุนเจือและเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว แต่ก็ยังคงมีการรักษาศีล ๕ แม้จะไม่ครบทุกข้อก็ตาม

๕.๒.๓ ชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีเพศต่างกัน มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ โดยรวมไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือหญิงต่างก็มีการนำหลักศีล ๕ มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตด้วยกันทั้งสิ้น

๕.๒.๔ ชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ที่มีสถานภาพสมรส และโสด มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามศีลแต่ละข้อ มี

พฤติกรรมต่อการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่แตกต่างกันในทุกๆ ข้อ เหตุผลสามารถสรุปได้ว่า สถานภาพใดๆ ไม่เป็นอุปสรรคในการรักษาศีล ๕

๕.๒.๕ ประชากรในชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามศีลแต่ละข้อ พบว่า มีพฤติกรรมต่อการนำศีลข้อ ๑ และข้อ ๒ ไปใช้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกัน สำหรับศีลข้อ ๓ ข้อ ๔ และข้อ ๕ มีแนวทางการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน กล่าวโดยสรุป ประชากรในชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรี มีระดับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ มากกว่าที่มีระดับประถมศึกษาและระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น อาจจะเนื่องมาจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาจจะได้รับการสอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียนมากกว่าผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาและระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

๕.๒.๖ ชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ที่มีอาชีพต่างกัน มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ โดยรวมแตกต่างกันซึ่งประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัวและรับจ้าง จึงมีโอกาสดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ได้ไม่ครบถ้วน แต่หากชุมชนมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ประชาชนก็ยินดีเข้าร่วมและนำมาปรับใช้ในอาชีพของตน ควรจัดให้มีกิจกรรมระหว่างชุมชนกับวัดให้บ่อยขึ้น เพื่อให้ชาวบ้านมีความสามัคคีกัน ไม่ให้ชาวบ้านมีความห่างวัดมากไป กิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างวัด ชุมชน และโรงเรียน การงดดื่มสุรา งดเลี้ยงสุราในงานศพ โดยเปลี่ยนจากเลี้ยงสุราเป็นยาสมุนไพร หรือมีทางเลือกใหม่ขึ้นมาแทน มีการส่งเสริมการจัดงานบุญด้วยการงดสุรา โดยวางรางวัลสำหรับผู้ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด อาทิ มอบผ้าไตร สังฆทาน (ฟรี) หรือมอบเกียรติบัตรเพื่อเป็นการยกย่องชื่นชม เป็นต้น

๕.๒.๗ ประชากรชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านใด มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทุกหมู่บ้านมีการดำเนินชีวิตตามวิถี ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชน ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน มีการเชิญผู้ที่มีความรู้ในชุมชนไปถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียนให้กับนักเรียนหรือประชาชน ประชาชนทุกกลุ่มวัยควรชักชวนการเข้าวัดฟังธรรม เพื่อให้ทราบแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ แล้วนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม จนเกิดความรักเข้าใจ ประองตอง และสามัคคีกัน จากครอบครัวสู่ชุมชน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในการให้คนในชุมชนดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ เพื่อประโยชน์ในการนำผลวิจัยเป็นข้อมูลในการพัฒนาประชากรในชุมชนวัดบ้านน้อย ให้มีการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการแก้ไขปัญหาที่ได้รับการเสนอแนะแนวทางส่งเสริมจากประชากรในชุมชนวัดบ้านน้อยอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสงบ ร่มเย็น ปกติสุข มากยิ่งขึ้นในศีลแต่ละด้านดังนี้

ศีลข้อ ๑ ควรส่งเสริมให้กินเจ หรือมังสวิรัต เพื่อสุขภาพที่ดีมากขึ้น รับประทานอาหารร่วมกัน โดยทำอาหารประเภทพืชผัก ผลไม้ ที่ผลิตเองในชุมชนปลอดสารพิษ สุขภาพก็จะดีขึ้นแข็งแรงขึ้น ปลอดภัยจากโรคภัยที่มากับเนื้อสัตว์

ศีลข้อ ๒ มีปัญหาความยากจน ครอบครัวต้องดูแลเอาใจใส่ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตตั้งแต่วัยเยาวชน เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องส่งเสริมอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้พึ่งพาตนเองได้ ไม่รอแต่ให้ผู้อื่นนำมาแจก ให้รู้จักประหยัดอดออม และไม่นิยมตามกระแสสังคมนิยม

ศีลข้อ ๓ ควรปลูกจิตสำนึกให้นักถึงปัญหาที่จะตามมาด้านครอบครัว สังคม และธรรมาจริย เรื่องการแต่งกายสุภาพแบบไทย รักนวลสงวนตัว ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน และมีการธรรมาจริยเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทย

ศีลข้อ ๔ ควรส่งเสริมเข้มงวดเรื่องวัฒนธรรมภาษา และต้องปลูกฝังให้เป็นคนซื่อสัตย์ไม่เห็นแก่ตัว ไม่นินทาให้ร้ายผู้อื่น ไม่พูดเท็จเพื่อเอาตัวรอด พูดสุภาพ นุ่มนวล ไพเราะ และพูดความจริงที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นต้น

ศีลข้อ ๕ ถึงแม้สังคมไทยเป็นสังคมสังสรรค์ แต่ก็ไม่จำเป็นจะต้องสังสรรค์ด้วยสุราควรส่งเสริมธรรมาจริยให้ความรู้เรื่องพิษภัยของการดื่มสุรา สร้างค่านิยมใหม่ในการต้อนรับแขกในงานบุญหรืองานอวมงคลต่างๆ โดยไม่ใช้เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สิ่งที่สำคัญผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรม และควรจัดให้มีการประกาศยกย่องบุคคลตัวอย่าง ที่ปฏิบัติตนอยู่ในศีล ๕ อย่างเคร่งครัด และเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างค่านิยมในการรักษาศีล ๕ โดยให้ทุกคนเริ่มจากตนเองก่อนพยายามปรับตัวจากแบบสอพลายเปิดมีข้อเสนอแนะเห็นด้วยอย่างยิ่งหากมีการสวดมนต์ทำวัตรเย็นในวันพระ หรือวันสำคัญ และการจัดให้มีการฝึกวิปัสสนากรรมฐานในชุมชนควรจัดให้มีโครงการเหล่านี้ร่วมกับโรงเรียน และวัด เพื่อพัฒนาตน โดยเน้นที่กลุ่มเยาวชนเป็นสำคัญ ซึ่งมีงานวิจัยของสำราญ วรเทศะคงคา, ๒๕๓๔ ที่พบว่า การฝึกอบรมทางศาสนาสามารถเปลี่ยนจิตลักษณะวินัยใน

ตนเอง ทศนคติต่อพุทธศาสนา ทศนคติเชิงจริยธรรม และรับรู้ต่อการละเมิดศีลห้าได้สูงขึ้น มากกว่ากลุ่มที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรม

ดังนั้น แนวทางส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีแนวทางดังต่อไปนี้

การพัฒนาตนชุมชนเพื่อนำไปสู่รูปแบบสังคมที่มีการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วยการปลูกฝังให้เข้าวัด โดยเริ่มจากกลุ่มเยาวชน จัดกิจกรรมการรับฟังธรรมะ โดยให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยเข้าร่วม รู้จักนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้สร้างความรักความอบอุ่นให้เกิดขึ้นภายในครอบครัวและควรชักชวนกันให้ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ อย่างต่อเนื่อง

ควรมีการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยประชาชนต้องนำหลักศีล ๕ ไปปฏิบัติจริงอย่างเคร่งครัด เห็นความสำคัญของศีล ๕ ยิ่งขึ้นผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างแก่เยาวชน ควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนเข้าวัดฟังธรรมมากขึ้นอยู่กันอย่างมีความสุข สามัคคีไม่มีความขัดแย้งกัน และช่วยกันสืบทอดหลักธรรมทางศาสนา

ควรการสวดมนต์ทำวัตรเย็นในวันพระ หรือวันสำคัญโดยควรปลูกฝังตั้งแต่ยังเยาวชนเป็นการสานต่อศาสนา ประชาชนจะได้เรียนรู้ธรรมะ บาปบุญคุณโทษ อีกทั้งกิจกรรมนี้ยังจะทำให้เกิดความใจเย็น ผ่อนคลาย เกิดสมาธิ ไม่ฟุ้งซ่าน

ชุมชนควรมีการรณรงค์ไม่ให้ดื่มสุราในงานบุญต่างๆ เป็นการฝึกให้คนมีสติ มีความคิดฝึกรู้จักใจให้สามารถต้านทานอบายมุขได้ เป็นสิ่งที่ดี ชุมชนจะได้มีระเบียบ และเกิดความสงบสุข

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

จากการศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการนำศีล ๕ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชากรในชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๒. ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการนำศีล ๕ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของชุมชนวัดบ้านน้อย กับชุมชนใกล้เคียง

๓. ควรศึกษาเปรียบเทียบทศนคติเกี่ยวกับศีล ๕ ที่ใช้ในการดำเนินชีวิต พร้อมจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับศีล ๕ ให้ทราบถึง องค์ประกอบ อานิสงส์ โทษ และผลกรรมของการละเมิดศีล ๕ ฝึกสอนวิปัสสนากรรมฐานขั้นต้น ให้กับชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามโดยตรงกับประชากรกลุ่มตัวอย่างถึงแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ อย่างน้อยเพื่อเป็น

การกระตุ้นเตือนสติในการรักษาศีล ๕ ถึงแม้ว่าอาจจะได้ข้อมูลไม่ตรงบ้าง แต่ก็น่าจะมีส่วนที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่บ้าง โดยเฉพาะในเรื่องของปัญหา แนวทางการแก้ไข และแนวทางส่งเสริม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา หรือการวิจัยครั้งต่อไป